

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 13-11-3187 נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 253731009

בפני ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) התשי"ט-1959

יו"ר הועדה כב' השופטת כאמלה ג'דעון
חבר הועדה – דר' אלכס קורת
חברת הועדה – דר' נעמי אפטר

עורר פלוני
ע"י ב"כ עוה"ד י. קיפרמן

נגד

משיב קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום
ע"י ב"כ עוה"ד מ. וולף ואח'

פסק דין

- 1
- 2
- 3 1. לפנינו ערעור על החלטת המשיב מיום 6.10.13, לפיה נדחתה תביעתו של העורר להכרת זכות
- 4 נכה על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 [נוסח משולב] (להלן "חוק הנכים"),
- 5 מהנימוק כי הוא סבל מכאבים בגב ובצוואר עוד מלפני החבלות הנטענות בכתב הערעור.
- 6
- 7 יובהר כבר עתה, כי הערעור מתייחס, על פי הסכמת הצדדים, לפגימה הנטענת בגב תחתון
- 8 בלבד.
- 9
- 10 2. העורר יליד 1974, התגייס בשנת 1992 לשירות סדיר במשמר הגבול עם פרופיל 97, ושרת
- 11 כלוחם קרבי עד 1995. מיד בתום השרות הסדיר המשיך לשרת בשרות קבע כלוחם קרבי
- 12 במשמר הגבול לרבות קורס קצינים. משנת 2001 ועד היום משרת העורר במשטרת ישראל
- 13 בתפקידי פיקוד/שטח שונים בתחום הבילוש, מודיעין ותנועה, וכיום בתפקיד של מפקד סיירת
- 14 אופנועים צפון.
- 15
- 16 3. במהלך שירותו, היה העורר מעורב במספר אירועים אשר גרמו לטענתו לפגיעות בגב תחתון.
- 17 האירועים כפי שפורטו בכתב הערעור הינן כדלקמן:
- 18
- 19 א. **ביום 19.3.00**, במהלך נסיעה ברכב משטרתי במסגרת עבודתו, היה העורר מעורב בתאונת
- 20 דרכים כאשר רכב פגע ברכב שבו נסע מאחור. העורר נפצע קל כדבריו (ראה דו"ח פציעה, נספח
- 21 ב' לתצהירו), והתלונן על כאבים בצוואר ובגב. בבדיקה אובחנה רגישות מקומית בצוואר
- 22 ובעמ"ש גבי, והוא טופל במשככי כאבים ומנוחה.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 3187-11-13 נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 253731009

- 1
- 2 ב. **ביום 15.12.00**, בעת שירד העורר במדרגות בסיס מג"ב יהודאי בירושלים, החליק ונחבל
- 3 בצלעות בית החזה מצד ימין (ראה נספחי ב/2 לתצהירו). הוא נבדק בבית חולים הדסה הר
- 4 הצופים, ולאחר שצילומי הרנטגן פוענחו כתקינים, הוא שוחרר לשבוע מנוחה בביתו.
- 5
- 6 ג. **ביום 6.10.02** בעת פעילות משטרתית, החליק העורר בזמן עליה לניידת, ונפל מגובה של כחצי
- 7 מטר על הישבן. בבית חולים המשפחה הקדושה נצרת, התלונן על כאבי גב תחתון. צילומי
- 8 רנטגן של עמוד שדרה גבי ומתני פוענחו כתקינים, והוא שוחרר עם המלצות לאנלגטיקה,
- 9 יומיים מנוחה והמשך מעקב רפואי. עקב התמשכות הכאבים בגב תחתון, הופנה העורר
- 10 לבדיקת סי.טי, ובבדיקה **מיום 6.11.02** אובחן אצלו בלט דיסק קל צדדי ימני בחוליות L5-
- 11 S1. לאחר האירוע הנ"ל, הוא המשיך להתלונן על כאבים בגב תחתון ונוקק לטיפול
- 12 פיזיותרפיה.
- 13
- 14 ד. **ביום 26.12.10**, במהלך יציאה מהבית לניידת משטרה, החליק העורר במדרגות החיצוניות
- 15 של הבית, ונחבל בגב תחתון וביד ימין. הוא נבדק בבית חולים העמק, שם אובחן אצלו שבר
- 16 ביד ימין. הוא טופל בגבס ושוחרר לביתו. לאור התמשכות התלונות על כאבים בגב תחתון,
- 17 הוא עבר בדיקת סי.טי נוספת **ביום 7.5.12**, אשר גילתה בקע מרכזי וימני בגובה L5-S1 עם
- 18 לחץ על השורש L5 מימין.
- 19
- 20 4. ביום 3.6.12 הגיש העורר בקשה להכרת זכות נכה על פי החוק בגין "**הפגיעות בגב תחתון עם**
- 21 **הקרנה לגפיים תחתונות**" שנגרמו לו כתוצאה מהאירועים הנ"ל, כפי שמופיע בתצהירו
- 22 שצורף לבקשה (עמ' 53 בתיק הרפואי).
- 23
- 24 5. ביום 6.10.13 דחה המשיב את הבקשה בנימוק כי העורר סבל מכאבים בגב עובר לאירועים
- 25 המפורטים לעיל, וכי לא אירעה לו כל החמרה כתוצאה מהם. בנוסף ציין כי הבדיקה לא
- 26 גילתה כל הגבלה בתנועות הגב התחתון ואין חסר נוירולוגי. את החלטתו הנ"ל סמך המשיב
- 27 על חוות דעתו המייעצת של ד"ר אורי בלנקשטיין מיום 31.12.12, שלפיה שלל האחרון קיום
- 28 קשר סיבתי בין האירועים הנ"ל לבעיית הגב התחתון ממנה סובל העורר, תוך הפנייה, בין
- 29 היתר, לרישומים קודמים משנים 1993, 1995 ו-1999 שלפיהם התלונן העורר על כאבי גב.
- 30
- 31 6. המערער הגיש ערעור על ההחלטה, הוא הערעור המונח לפנינו. לערעור צירף חוות דעת מיום
- 32 17.4.14 ערוכה על ידי ד"ר מיכאל טנצמן, שבה קבע כי העורר סובל מנכות בגב תחתון שהינה
- 33 תולדה של כל האירועים שפורטו לעיל, כאשר האירוע השלישי **מתאריך 6.10.02** (להלן

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 3187-11-13 נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 253731009

- 1 "האירוע השלישי" הוא הדומיננטי מביניהם. ד"ר טנצמן חלק על ממצאי הבדיקה הקלינית
2 של ד"ר בלנקשטיין, ובהתייחסו לרישומים הקודמים קבע כי המדובר ברישומים בודדים
3 משנים 1993, 1995 ו-1999 בגין תאונה או תלונה על כאב גב תחתון, שאינם מעלים ואינם
4 מורידים דבר כדבריו. עוד הוסיף כי העורר תיפקד באופן מלא ואף עבר קורס קצינים לאחר
5 האירועים נשוא הרישומים הנ"ל, ולכן אין לייחס לרישומים הנ"ל כל משקל, וכי מדובר
6 בתלונות אקראיות חסרות ממצאים קליניים כדבריו. את חוות דעתו חתם ד"ר טנצמן
7 בקביעה כי קיים קשר סיבתי ישיר בין הנכות בגב תחתון ממנה סובל העורר לאירועים
8. המדוברים, בעיקר לאירוע השלישי והרביעי.
9
- 10 7. עם קבלת חוות דעתו של ד"ר טנצמן, הגיש המשיב חוות דעת משלימה מיום 26.8.14, שבה
11 חזר ד"ר בלנקשטיין על ממצאי הבדיקה הקלינית ועל קביעתו לעניין העדר קשר סיבתי, וקבע
12 בניגוד לדעתו של ד"ר טנצמן כאמור, כי הרישומים הקודמים מצביעים על בעיית גב ישנה
13 קודמת, וכי האירועים שעמדו בבסיס הרישומים הנ"ל, אינם חסרי משקל כדבריו.
14
- 15 8. לאור הפערים בין חוות הדעת, מינתה הוועדה בהרכבה הקודם בראשות כב' השופט פרידמן,
16 ביום 15.12.15, את ד"ר סוזנה הורוביץ כמומחית מטעם הוועדה (להלן "המומחית").
17
- 18 בחוות דעתה מיום 31.5.15 הגיעה המומחית לידי מסקנה כי העורר סובל מהגבלה קלה
19 בתנועות גב תחתון, וקבעה, בדומה למומחה מטעם העורר, כי קיים קשר סיבתי של גרימה
20 בין האירוע השלישי לבין הפגימה בגב תחתון, וקשר סיבתי של החמרה בין כאבי הגב התחתון
21 לבין האירוע הרביעי. עוד ציינה כי מהתיק הרפואי עולה כי העורר טופל בכאבי גב תחתון
22 במשך שנים לאחר האירוע השלישי, לרבות כחודש לפני האירוע הרביעי, והפנתה לבדיקות
23 הסי.טי שבוצעו לעורר לאחר האירועים הנ"ל. לעניין הרישומים הקודמים, קבעה המומחית
24 כי הובאו לעיונה הרישומים משנים 1993 ו-1999, וכי הרישומים משנת 1995 לא עמדו בפניה.
25 עוד קבעה כי מהרישומים הנ"ל עולה כי העורר התלונן על כאבי צוואר וגב, אך מדובר בכאבי
26 גב עליון ולא תחתון כדבריה, לפיכך אין רלוונטיות לרישומים הנ"ל על האירועים הנדונים.
27
- 28 9. המשיב מיאן להשלים עם קביעה זו, וזימן את המומחית לחקירה על חוות דעתה.
29
- 30 דין 10.
31
- 32 נקדים ונאמר כי לאחר שעיינו בחומר הראיות ובחנו את טיעוני הצדדים, הגענו למסקנה כי
33 דין הערעור להתקבל מהנימוקים שלהלן.
34

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 13-11-3187 אגף השיקום-משרד הבטחון-קצין התגמולים

תיק חיצוני: 253731009

11. מן המפורסמות הוא שעל תובע לפי חוק הנכים להוכיח קשר סיבתי בין המחלה לבין תנאי השירות ו/או האירועים הנטענים, כאשר הוכחה זו נחלקת לשניים: קשר סיבתי עובדתי רפואי וקשר סיבתי משפטי.

לעניין הקשר הסיבתי העובדתי/רפואי, הן המומחה מטעם המערער והן המומחית מטעם הוועדה קבעו כי קיים קשר סיבתי רפואי בין האירועים השלישי והרביעי לבין הפגימה בגבו התחתון של העורר, תוך שהם מייחסים משמעות שולית, אם בכלל, לרישומים הרפואיים הקודמים משנים 93,95 ו-99. וכך השיבה המומחית במסגרת חקירתה הנגדית:

10 "האם ייתכן שהאדם היה סובל מכאבי גב תחתון בלי כל אירועים
11 טראומטיים – כן. וככה גם חלק גדול מהאוכלוסיה. אבל אי
12 אפשר להגיד שטראומה לא יכולה לתרום לנכות בגב תחתון עקב
13 בלטי דיסק והפעלה לא נכונה. מאחר ומדובר באדם צעיר שאחוז
14 ההופעות של בלטי דיסק אצלו הרבה יותר נמוך באופן טבעי
15 מאשר אצל בן אדם אחרי גיל 40-50-60 ויש פה טראומה
16 משמעותית לא קטנה שיכולה לגרום ואחרי הטראומה חוץ
17 מכאבים חוץ מתלונות מופיעים גם הגבלה בתנועות לפי ממצאי
18 סי.טי.אז אני לא יכולה שלא לקשור בין הדברים" (עמ' 9 ש' 7-
19 12) [ההדגשה אינה במקור].

20 יוזכר כי העורר היה בן 28 שנים במועד האירוע השלישי.

21 המומחית המשיכה ואמרה:

22 "זה מה יש לי את האירוע השלישי. זה נפילה על העכוז מגובה
23 מסויים של חצי מטר בערך, ככה הוא אמר. זה אירוע טראומטי.
24 אולי הוא התכופף או עשה משהו, זה טראומה לעולה כלפי מעלה
25 לגב. מהטוסיק לכיוון הראש. ואם אחרי תאונה כזאת מוצאים
26 אצלו לא רק רגישות אלא גם הגבלה בתנועות והקרנה לרגל, וזה
27 לא מסתדר אחרי כמה ימים ושולחים אותו לבדיקת סי.טי.
28 ולאחר מכן לטיפול פיזיותרפיה אז זה כן יכול לקשור לבלט דיסק
29 שראו בסי.טי" (עמ' 7 ש' 13-18) [ההדגשה אינה במקור]

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 3187-11-13 נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 253731009

בסדר. אם אתה מדבר על נכות של עשרה אחוז אז הכל
בפרופורציה. אם עשו לו סי.טי. ואמרו לו שיש לו בלט דיסק –
זה מה יש אז זה מה יש. הוא ממשיך בשגרת חייו. נכון שפגשתי
מקרים שאמרו להם שאם לא יתלוננו אז לא תהיה המשכיות.
אבל היתה פה המשכיות אולי לא ב – 03 אבל פעם או פעמיים
הוא כן ניגש עם כאבי גב ואח"כ הוא יותר כאב לו וניגש יותר
פעמים. אני לא רואה איך מנתקים את זה" (עמ' 8 ש' 25-31, עמ'
9 ש' 1-2)

14. לאור האמור לעיל, הננו מאמצים את קביעתה של מומחית הוועדה לעניין קיומו של קשר
סיבתי רפואי בין האירועים השלישי והרביעי לבין הפגימה בגב תחתון של העורר.

15. לעניין הקשר הסיבתי המשפטי, כבר נפסק כי "אם לוקה החייל במחלה בעלת אופי
קונסטיטוציונאלי - בין אם היא הייתה ידועה ובין אם הייתה חבויה ובלתי ידועה עד לאירוע
בו פרצה - הרי פרוץ המחלה עקב אירוע הקשור בשירות יוצר את הקשר הסיבתי המשפטי
בין השירות לבין המחלה" (ע"א 472/89 קצין התגמולים נ' אברהם רוט, פ"ד מה(5), 203, כן
ראה ר"ע 187/83 דב רדושיצקי נ' קצין התגמולים, פ"ד לו(4), 361). עוד נפסק בעניין רוט כי
בשירות ארוך, די לתובע להצביע על אירוע מיוחד שקרה לו במהלך שירותו, כדי לצאת ידי
חובתו המשנית להוכחת קיומו של קשר כאמור.

"מקום בו פרצה המחלה הקונסטיטוציונאלית לראשונה בעת
השירות, והתובע הראה קשר סיבתי לשירות, קמה חזקה לטובת
התובע, כי המחלה נגרמה במלואה עקב השירות, ולא רק הוחמרו
על-ידיו. נטל ההוכחה בשאלת קיומו של הקשר הסיבתי,
המהווה אחד מהנדבכים הדרושים להקמת עילת התביעה, רובץ
תמיד על התובע על התובע להוכיח קיומו של קשר סיבתי
לשירות, אולם משהוכיח קיומן של נסיבות מסוימות במהלך
השירות, על קצין התגמולים הנטל לסתור קיומו של קשר סיבתי
כזה. הנסיבות המסוימות, אותן על התובע להוכיח על-מנת
להעביר את הנטל המשני אל שכמו של קצין התגמולים, נעוצות
באופיו המיוחד של השירות הצבאי, אותו ניתן לקשור, מבחינת
סמיכות הזמנים, אל פרוץ המחלה. כאשר מדובר בשירות קצר
(סדיר, מילואים), ניתן ללמוד על אופיו המיוחד של השירות
מתוך תנאי המתח והמאמץ הגופני בהם שרוי החייל, הסמוכים

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 13-11-3187 נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 253731009

מבחינת הזמנים לפרוץ המחלה. כאשר מדובר בשירות ארוך
וממושך, אין די בתנאים הכלליים של השירות כדי להעביר את
נטל הראיה כאמור. העברתו של נטל זה מוצדקת, מקום בו מצביע
התובע על אירוע או על שרשרת של אירועים חריגים ומיוחדים
בסמיכות זמנים לפרוץ המחלה. בהיעדר נסיבות מיוחדות
שכאלה בשירות הצבאי, הסמוכות לפרוץ המחלה, שוב אין
הצדקה לחזקה הראייתית האמורה" [ההדגשות אינן במקור].

16. בענייננו, המשיב לא חלק על קרות האירועים המדוברים לרבות האירוע השלישי. אי לכך, משהוכח קשר סיבתי רפואי בין האירוע השלישי לבין הפגימה בגב תחתון, ובהינתן העובדה שמדובר בשירות ארוך, יצא העורר ידי חובתו המשנית בהוכחת קיומו של קשר סיבתי משפטי בין האירוע הנ"ל לבין הפגימה בגב תחתון, והנטל לסתור קיומו של קשר זה עבר אל המשיב.

17. בניסיון לסתור קיומו של קשר כאמור טען המשיב כי הן כאבי הגב והן בלטי דיסק, מהווים ממצא שכיח בקרב כלל האוכלוסייה ללא קשר לאירוע כזה או אחר, וכי לאור עברו הרפואי של העורר, ממילא הוא היה עלול ללקות בפגימה בגב תחתון, ללא קשר לאירועים הנדונים.

אולם גם טענה זו דינה להידחות, ואין לנו אלא להפנות בהקשר זה, לדברים שנאמרו בפסק דין רוט כדלקמן:

"העובדה, שהמחלה יכלה להתפרץ או להתלקח גם שלא עקב השירות, איננה שוללת את הקשר הסיבתי. האפשרות התיאורטית האמורה איננה יכולה לשלול קשר סיבתי מקום בו היה אירוע בשירות שהאיץ את פריצתה של המחלה. מה שיוצר את הקשר בין השירות למחלה - דבר שתוצאתו היא הכרה בנכות - הוא שהמחלה פרצה במקרה נתון, בפועל, עקב השירות, והוא אף אם הייתה לחייל נטייה רדומה ללקות במחלה. בנסיבות כאלה החייל זכאי להכרה בנכותו, אפילו אם קיימת מן הבחינה הרפואית האפשרות התיאורטית שהמחלה הייתה פוקדת אותו גם מחוץ לשירות. מקום בו השירות הצבאי"

18. המסקנה היא אפוא שהעורר הרים את הנטל המוטל עליו בהוכחת קשר סיבתי בין האירועים השלישי והרביעי לבין הפגימה בגב התחתון.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 13-11-3187 נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 253731009

19. התוצאה היא אם כן, שהננו מקבלים את הערעור, ומבטלים את החלטת המשיב מיום 6.10.13, וקובעים כי הוכח קיומו של קשר סיבתי מסוג גרימה בין האירועים השלישי והרביעי לבין הפגימה בגבו התחתון של העורר.
20. המשיב ישלם לעורר שכ"ט עו"ד בסך של 7,000 ₪, וכן הוצאות בגובה הסכומים שנשא בהם העורר לכיסוי שכרם של ד"ר טנצמן וד"ר הורוביץ, כנגד הצגת קבלות.
21. הסכומים הנ"ל ישולמו תוך 30 יום מהיום, שאם לא כן, יישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד התשלום המלא בפועל.
22. ככל שיש צורך, יגישו הצדדים פסיקתא לחתימה.
- ניתן היום, כ"ב טבת תשע"ז, 20 ינואר 2017, בהעדר הצדדים.

כאמלה ג'דעון, שופטת בכירה